

Registratienummer: 23.045958

Aan Verenigde vergadering

Van Dijkgraaf en hoogheemraden

Portefeuille Rogier van der Sande

Onderwerp Evaluatie droogte 2022

Datum 14 juni 2023

Waarom krijgt u deze memo

Deze memo beschrijft de belangrijkste conclusies van de evaluatie van de droogte in 2022. Rijnland heeft zelf een evaluatie van de droogte uitgevoerd, maar ook buiten Rijnland zijn evaluaties uitgevoerd. Bij dat laatste gaat het om evaluaties van de Klimaatbestendige Water Aanvoervoorzieningen (KWA), het Regionaal Droogte Overleg Midden West-Nederland (RDO), de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling (LCW) en een procesevaluatie van het ministerie van I&W.

Wat is het belangrijkste

Op basis van de evaluaties kan in algemene zin worden geconcludeerd dat het droogte crisismanagement in 2022 verder geprofessionaliseerd is, zowel binnen Rijnland als in heel Nederland. Ondanks een groot neerslagtekort en historisch lage Rijnafvoer heeft de zoetwatervoorziening binnen Rijnland weinig tot geen negatieve effecten als gevolg van de droogte ondervonden. Dit door (1) een forse inspanning van de eigen Rijnlandse organisatie, onze buurwaterschappen en Rijkswaterstaat, (2) intensieve samenwerking met collega-waterbeheerders én stakeholders en (3) enkele (pijnlijke) maatregelen, zoals schutbeperkingen voor de recreatievaart. Ook hebben de structurele maatregelen die na 2018 zijn genomen (in het kader van het Deltaprogramma Zoetwater en de Beleidstafel Droogte) het handelingsperspectief in 2022 verruimd.

In de verschillende evaluaties wordt ook geconstateerd dat droogte in de toekomst vaker zal voorkomen. Droogte wordt een steeds beter voorspelbaar, seizoensgebonden en regelmatig terugkerend verschijnsel. Daarmee krijgt de droogteaanpak een meer structureel karakter.

Evaluatie Rijnland

De belangrijkste conclusie uit de evaluatie is dat de nadelige effecten van de droogte succesvol zijn bestreden, waarbij het accent heeft gelegen op het kunnen voldoen aan de watervraag en het voorkomen van verziltingsproblemen. De inzet van de KWA en de doorvoer Krimpenerwaard (DKW) in combinatie met de zoetwaterbuffer in de bovenloop van de Hollandsche IJssel zijn nodig geweest om een stabiele alternatieve zoetwateraanvoer naar het gebied van Rijnland te realiseren. Daarnaast heeft Rijnland maatregelen in het eigen watersysteem genomen om zuinig en doelmatig met het beschikbare zoetwater om te gaan. Voor een deel gaat het daarbij om pijnlijke maatregelen zoals schutbeperkingen voor de recreatievaart. Ondanks de bijzonder droge omstandigheden zijn ook opvallend weinig schadebeelden aan keringen geconstateerd.

Tijdens de droogte was vanuit verschillende sectoren (natuur, landbouw en scheepvaart) waardering voor de inzet van Rijnland en voor de communicatie over de droogte en de ingezette maatregelen.

Keerzijde is wel dat de droogtebestrijding een aanzienlijke en langdurige inspanning vraagt van de betrokken medewerkers.

Uit de evaluatie volgen vierentwintig aanbevelingen, die inmiddels belegd zijn in de organisatie. Bij tien aanbevelingen gaat het om een verscherping van de planvorming (Calamiteitenbestrijdingsplan (CBP) droogte) en bijbehorende juridische aspecten. Bij negen aanbevelingen gaat het om aanpassingen in de sfeer van de werking van het watersysteem. Bij vijf aanbevelingen gaat het om overige zaken. Een belangrijke aanbeveling daarbij is hoe we binnen Rijnland willen omgaan met droogte en de inzet van de calamiteitenorganisatie daarbij. Een groot deel van de aanbevelingen is ook al daadwerkelijk uitgevoerd en kan daarmee al direct bijdragen bij een eventuele droge zomer in 2023.

Externe evaluaties

Aanvullend op het hierboven beschreven algemene beeld, volgt uit de verschillende externe evaluaties het volgende:

Evaluatie KWA

- De inzet van de KWA bleek essentieel om de zoetwatervoorziening in West-Nederland op peil te houden.
- De samenwerking tussen de KWA-partners was goed en constructief. Indien nodig werd pro-actief gehandeld.
- Zorg voor een goede beschrijving van de taken en rollen van de beraadsgroep KWA en de commissie KWA (wordt onderdeel van het geactualiseerde waterakkoord).
- Oefen meer extreme scenario's waarbij de watervraag (veel) groter is dan de waterbeschikbaarheid.

Evaluatie RDO

- De gevolgen van droogte zijn niet altijd even duidelijk voor de buitenwereld. In 2018 was er sprake van een langdurig hoog neerslagtekort. Hierdoor was bijvoorbeeld verkleuring van gras zichtbaar. Oplopende zoutgehalten (door lage rivierafvoeren, zoals in 2022) zijn minder goed zichtbaar.
- Real-time data en sturing met de hand-aan-de-kraan hebben geleid tot een zuinig en doelmatig gebruik van het beschikbare water
- Het watersysteem van Midden West-Nederland bleek in 2022 robuuster dan vooraf gedacht. Wel is een forse inspanning door de verschillende RDO-leden geleverd.
- Deelsystemen zijn sterk met elkaar verweven, zo leidt bijvoorbeeld een calamiteit in het Brielse Meer direct tot een hogere watervraag aan de KWA.
- Toepassing van verdringingsreeks is niet altijd even duidelijk door verwevenheid of keteneffecten tussen categorieën en missende functies (volksgezondheid).

Evaluatie LCW

- Verspreid over Nederland zijn talloze maatregelen ingezet om de gevolgen van de droogte zoveel mogelijk te beperken.
- De effecten van de droogte waren uiteindelijk vooral te merken voor de landbouw, de scheepvaart, de natuur en de waterrecreatie. Daarbij waren wel regionale verschillen zichtbaar.
- Door de lage waterdiepte in de rivieren ondervond de scheepvaart van medio juli tot en met begin september grootschalige negatieve effecten van de droogte.
- Daarnaast wordt er door de lage grondwaterstanden effect verwacht op bodemdaling en daarmee schade aan gebouwen en infrastructuur, CO₂ uitstoot uit veengebieden en schade aan waterkeringen.

Evaluatie ministerie van I&W

- Droogtebestrijding vraagt veel capaciteit van de verschillende organisaties
- Nationale opschaling naar fase 3 zorgde voor een gevoel van urgentie en de droogte kreeg hierdoor bestuurlijke aandacht. Tegelijkertijd bleken er in de praktijk weinig bespreek- en besluitpunten voor het Management Team Water (MTW) dat in fase 3 actief is.
- Zorg voor het delen van ervaringen tussen de RDO'en.
- Vergroot het inzicht in de maatschappelijke en economische impact van de droogte en maatregelen die worden genomen: welke schade treedt op als gevolg van droogte en in welke mate wordt deze beperkt door maatregelen?
- Houd bij onderhoud van assets rekening met mogelijke droogteperioden.